

Danuta Strahl

Akademia Ekonomiczna we Wrocławiu

ZRÓŻNICOWANIE ROZWOJU REGIONALNEGO NA POZIOMIE NUTS-2 W KRAJACH UNII EUROPEJSKIEJ

1. Wstęp

Rozszerzona Unia Europejska zmieniła swoje oblicze w wielu wymiarach, w tym również w wymiarze regionalnym. Statystyka regionalna UE opiera swoje podstawy na klasyfikacji NUTS (*The Nomenclature of Territorial Units for Statistics*), której aktualna struktura została przyjęta 26 maja 2003 r. przez Parlament Europejski i Radę Europy (por. [7] i tab.1).

Tabela 1. Regiony NUTS-2 państw członkowskich Unii Europejskiej

Kraj	NUTS-2		Kraj	NUTS-2	
Belgia	Provinces	11	Szwecja	Riksomraden	8
Dania	-	1	Wielka Brytania	Counties or groups of unitary authorities	37
Niemcy	Regierungsbezirke	41	Czechy	Groups of Kraje	8
Grecja	Development regions	13	Cypr	Κυπρος / Kibris	1
Hiszpania	Comunidades autonomas + Ceuta y Melilla	17 2	Estonia	Eesti	1
Francja	Régions + DOM	22 4	Litwa	Lietuva	1
Irlandia	Regions	2	Łotwa	Latvija	1
Włochy	Regioni	21	Malta	Malta	1
Luksemburg	-	1	Polska	Województwa	16
Holandia	Provincies	12	Słowacja	Zoskupenia krajov	4
Austria	Bundesländer	9	Słowenia	Slovenija	1
Portugalia	Comissaoes de coordenação reg. + Regiões Autónomas	5 2	Węgry	Tervezesi – statisztikai regio	7
Finlandia	Suurluuet	5		Razem	253

Źródło: [6, 7].

Podstawowym szczeblem regionalnym, na którym w zdecydowanej części opiera się polityka regionalna UE, jest szczebel NUTS-2. I na tym szczeblu warto dokonać oceny struktury europejskiej przestrzeni regionalnej po jej rozszerzeniu.

Ze względu na dostępność danych statystycznych (aktualnie otrzymano dane za lata 2000 i 2001) analizę przeprowadzono dla 252 regionów Unii Europejskiej, które były wydzielone do 26 maja 2003 roku.

2. Zróżnicowanie regionalne w poszczególnych krajach Unii Europejskiej

Mając na uwadze cel badania oraz możliwości zebrania materiału statystycznego, do oceny rozwoju regionalnego państw UE na poziomie NUTS-2 przyjęto pięć cech:

- x_1 – stopa bezrobocia (w %) w regionie,
- x_2 – produkt krajowy brutto przypadający na mieszkańca regionu (PKB/m) według parytetu siły nabywczej (PPS – *Purchasing Power Standard*),
- x_3 – tempo przyrostu (PKB/m) w latach 2001-2000 w regionie,
- x_4 – ogólna wartość produktu krajowego brutto (PKB) wytworzonego w regionie w mln PPS,
- x_5 – liczba ludności w regionie.

Dobór cech jest wynikiem kompromisu między możliwością uzyskania pełnych danych dla 252 regionów NUTS-2 a teoretycznymi aspektami analiz regionalnych [3; 8; 11; 12]. Ten skromny zasób informacji zdaje się wypełniać potrzeby opisu rozwoju regionalnego, gdyż ilustruje problemy strukturalne regionu poprzez stopę bezrobocia, bogactwo regionu poprzez PKB/m przy zachowaniu porównywalnych jednostek miary PPS, potencjał ekonomiczny regionu poprzez ogólną wartość wytworzonego PKB, potencjał społeczny poprzez liczbę ludności oraz zdolność regionu do rozwoju poprzez ilustrację wskaźnikiem tempa przyrostu PKB/m.

Do opisu wewnętrznego zróżnicowania regionalnego 25 państw UE na poziomie NUTS-2 wykorzystano dwie podstawowe miary statystyczne (por. [4; 5; 11; 12]):

- współczynnik zmienności,
- rozstęp (relacja ekstremalnych wartości cech).

Wartości współczynnika zmienności obliczone dla 25 państw członkowskich UE dla 5 przyjętych do badania cech pokazano w tab. 2.

Jak widać, niemal we wszystkich państwach największą wartość współczynnika zmienności (obliczanego po regionach NUTS-2) w roku 2001 ma cecha „wartość PKB ogółem według PPS”, najniższą zaś – cecha „tempo przyrostu PKB/m” w roku 2001 w relacji do roku 2000. Jedynie w Niemczech i Irlandii najwyższą wartość współczynnika zmienności ma cecha „liczba ludności w regionie” (Niemcy) i „PKB/m” (Irlandia), najniższą zaś – cecha „PKB/m” (Niemcy).

Tabela 2. Wartości współczynnika zmienności cech X_1 - X_5 w krajach Unii Europejskiej

Lp.	Kraj	Współczynnik zmienności					
		cecha					
		x_1	x_2	x_3	x_4	x_5	
1	Belgia	a	0,50794	0,3966	0,01015	0,63613	0,471587
		b	0,523718	0,399863	0,013859	0,637184	0,471587
2	Dania	a					
		b					
3	Niemcy	a	0,42349	0,25993	0,00968	0,71508	0,544806
		b	0,490577	0,256884	0,017792	0,718552	0,544806
4	Grecja	a	0,33370	0,15759	0,01164	1,26792	1,104846
		b	0,290524	0,173756	0,088467	1,286565	1,104846
5	Hiszpania	a	0,54352	0,20607	0,01114	1,00796	0,943163
		b	0,397458	0,209412	0,016702	1,004195	0,943163
6	Francja	a	0,38110	0,23013	0,00810	1,41736	0,954242
		b	0,644078	0,254178	0,049409	1,423259	0,954242
7	Irlandia	a	0,288615	0,28668	0,00377	0,87113	0,667845
		b	0,212132	0,262229	0,025402	0,855870	0,667845
8	Włochy	a	0,61101	0,25537	0,00954	0,97657	0,810640
		b	0,759205	0,258941	0,020991	0,989267	0,810640
9	Luksemburg	a					
		b					
10	Holandia	a	0,24578	0,17593	0,00464	0,8248	0,752916
		b	0,343247	0,182996	0,020656	0,826746	0,752916
11	Austria	a	0,24104	0,21882	0,00593	0,70355	0,58711
		b	0,263045	0,214167	0,028908	0,691824	0,58711
12	Portugalia	a	0,43374	0,22457	0,01333	1,16595	1,0343
		b	0,374027	0,256613	0,041679	1,002656	1,0343
13	Finlandia	a	1,200300	0,27795	0,01269	0,86926	0,74027
		b	0,535814	0,253514	0,105709	0,873998	0,74027
14	Szwecja	a	0,35847	0,18242	0,01529	0,6528	0,50367
		b	0,297125	0,177169	0,013165	0,651303	0,50367
15	Wielka Brytania	a	0,44995	0,29672	0,00237	0,72768	0,505545
		b	0,449147	0,334164	0,077862	0,773481	0,505545
16	Czechy	a	0,52461	0,45782	0,01927	0,42169	0,149328
		b	0,448210	0,488613	0,022564	0,443033	0,149328
17	Cypr	a					
		b					
18	Estonia	a					
		b					
19	Litwa	a					
		b					
20	Łotwa	a					
		b					
21	Malta	a					
		b					
22	Polska	a	0,23409	0,21974	0,01304	0,76464	0,511169
		b	0,176793	0,229922	0,021975	0,780193	0,511169
23	Słowacja	a	0,70377	0,55226	0,03069	0,85937	0,281725
		b	0,375346	0,606854	0,042362	0,197666	0,281725
24	Słowenia	a					
		b					
25	Węgry	a	0,32370	0,35779	0,02353	0,89517	0,454271
		b	0,546285	0,364649	0,051706	0,917540	0,454271

a – rok 2000; b – rok 2001

Źródło: obliczenia własne na podstawie [1; 2; 9].

W roku 2000 najwyższą wartość współczynnika zmienności w każdym kraju miała cecha X_4 – ogólna wartość wytworzonego produktu krajowego brutto wyrażonego w PPS (*Purchasing Power Standard*), najniższą zaś cecha X_3 – tempo przyrostu PKB/m w latach 2000/2001. Ekstremalne wartości współczynników zmienności dla 5 badanych cech podano w tab. 3 i 4.

Tabela 3. Maksymalne wartości współczynnika zmienności

2000			2001		
Cecha	Państwo	Wartość współczynnika zmienności	Cecha	Państwo	Wartość współczynnika zmienności
x_1	Finlandia	1,20030	x_1	Włochy	0,75920
x_2	Słowacja	0,55226	x_2	Słowacja	0,60680
x_3	Słowacja	0,03069	x_3	Grecja	0,08840
x_4	Francja	1,41730	x_4	Francja	1,42325
x_5	Grecja	1,10480	x_5	Grecja	1,10480

Źródło: obliczenia własne na podstawie [1; 2; 9].

Tabela 4. Minimalna wartości współczynnika zmienności

2000			2001		
Cecha	Państwo	Wartość współczynnika zmienności	Cecha	Państwo	Wartość współczynnika zmienności
x_1	Polska	0,23409	x_1	Polska	0,17670
x_2	Grecja	0,15850	x_2	Grecja	0,17370
x_3	Wielka Brytania	0,00237	x_3	Szwecja	0,01316
x_4	Czechy	0,42160	x_4	Czechy	0,44300
x_5	Słowacja	0,28173	x_5	Słowacja	0,28173

Źródło: obliczenia własne na podstawie [1; 2; 9].

Trzeba podkreślić, iż najwyższe regionalne zróżnicowanie w zakresie stopy bezrobocia wystąpiło w roku 2000 w Finlandii, w roku 2001 zaś – we Włoszech, przy czym skala tego zróżnicowania mierzona współczynnikami zmienności nieco się zmniejszyła (spadła wartość współczynnika zmienności). Wysokie zróżnicowanie regionalne wystąpiło również w takich krajach, jak: Belgia, Niemcy, Francja, Czechy i Węgry. Słowacja – zarówno w roku 2000, jak i w roku 2001 – odnotowała największe zróżnicowanie międzyregionalne w zakresie wartości produktu krajowego brutto przypadającego na 1 mieszkańca. Istotne zróżnicowanie tej cechy wystąpiło też w Belgii, Czechach i na Węgrzech oraz w Wielkiej Brytanii. Do państw o największym zróżnicowaniu tempa wzrostu PKB/m w regionach należały

w roku 2000 Słowacja, a w roku 2001 – Finlandia i Grecja. Francja charakteryzuje się najwyższym regionalnym zróżnicowaniem – i to zarówno w roku 2000, jak i w roku 2001 – ze względu na ogólne rozmiary PKB w mln PPS, Grecja zaś, Hiszpania, Francja i Włochy – ze względu na liczbę ludności.

Najmniejsze spośród krajów UE zróżnicowanie między regionami w zakresie stopy bezrobocia – i to zarówno w roku 2000, jak i w roku 2001 – osiągnęła Polska. Pamiętając jednak o bardzo wysokiej stopie bezrobocia w Polsce, trzeba stwierdzić, że brak zróżnicowania regionalnego wcale tego problemu nie łagodzi, a wręcz go pogłębia. W grupie państw o relatywnie małym zróżnicowaniu regionalnym ze względu na stopę bezrobocia są: Grecja, Irlandia, Austria i Szwecja. Z kolei Grecja, Holandia i Szwecja mają najmniejsze zróżnicowanie regionalne cechy wartość PKB/m. Tempo wzrostu PKB/m wykazało najmniejsze zróżnicowanie regionalne w roku 2000 w Wielkiej Brytanii, a w roku 2001 w Szwecji. Czechy, Szwecja i Belgia to kraje, w których występuje najmniejsze zróżnicowanie między regionami pod względem ogólnej wartości wytworzonego PKB, a Czechy i Słowacja charakteryzują się najmniejszą zmiennością w regionach – spośród 25 państw UE – ze względu na liczbę ludności.

Uzupełnieniem obrazu zróżnicowania regionalnej przestrzeni europejskiej będzie rozstęp cech mierzony relacją ich ekstremalnych wartości. Informacje te podano w tab. 5

Wszystkie kraje mają najwyższą (liczoną na poziomie regionów NUTS-2) wartość rozstępu cechy x_4 – wartość wytworzonego w regionie PKB ogółem oraz cechy x_5 – liczba ludności w regionie, co wynika z potencjalnego charakteru tych cech. Najmniejszy rozstęp wykazuje we wszystkich krajach cecha x_3 – tempo przyrostu PKB/m. Znacznym rozstępem charakteryzują się cechy: stopa bezrobocia i x_2 – PKB/m. W latach 2000 i 2001 największa rozpiętość między skrajnymi wielkościami stopy bezrobocia wystąpiła w Finlandii. Stopa bezrobocia w regionie o jej maksymalnej wartości była w roku 2000 9-krotnie, a roku 2001 10,4-krotnie wyższa aniżeli w regionie o najmniejszej stopie bezrobocia. Duże rozpiętości między skrajnymi regionami wystąpiły też we Włoszech, Francji, Niemczech i Wielkiej Brytanii. Wielka Brytania charakteryzowała się – zarówno w roku 2000, jak i w 2001 – największą rozpiętością między ekstremalnymi wartościami produktu krajowego brutto przypadającego na 1 mieszkańca regionu (PKB/m). Duże rozpiętości między skrajnymi regionami wystąpiły też we Francji, Belgii i w Niemczech.

Słowacja wykazywała największą rozpiętość między regionami w zakresie tempa przyrostu PKB/m w roku 2000, Wielka Brytania zaś – w roku 2001. Zauważalne dysproporcje wystąpiły też w Grecji i Francji. Drastycznie wysoką, w stosunku do innych państw, wartość rozstępu cechy x_4 – PKB ogółem w regionie zarówno w roku 2000, jak i w 2001 miała Francja. Drugie w kolejności Włochy mają ten wskaźnik ponad 2-krotnie niższy. Duża rozpiętość występuje też w Hiszpanii i Finlandii. Do państw o dużych rozpiętościach między skrajnymi regionami ze względu na liczbę ludności należą Hiszpania, Francja i Włochy.

Tabela 5. Wartości rozstępu cech

Lp.	Kraj		Maksymalna wartość cechy/minimalna wartość cechy				
			cecha				
			x_1	x_2	x_3	x_4	x_5
1	Belgia	a	4,60	3,07	1,03	11,07	6,6
		b	4,90	3,10	1,04	1130	6,6
2	Dania	a					
		b					
3	Niemcy	a	5,50	2,80	1,03	18,10	10,3
		b	5,50	2,80	1,10	18,70	10,3
4	Grecja	a	2,80	1,70	1,04	22,20	18,8
		b	2,70	1,80	1,30	22,10	18,8
5	Hiszpania	a	5,40	2,07	1,05	64,30	51,7
		b	3,60	2,10	1,06	62,80	51,7
6	Francja	a	6,20	3,10	1,04	197,70	67,1
		b	6,90	3,60	1,25	199,50	67,1
7	Irlandia	a	1,51	1,50	1,00	4,20	2,8
		b	1,35	1,40	1,03	4,06	2,8
8	Włochy	a	9,06	2,20	1,04	82,60	75,6
		b	8,20	2,30	1,09	80,30	75,6
9	Luksemburg	a					
		b					
10	Holandia	a	2,10	1,7	1,01	15,3	10,5
		b	3,60	1,7	1,09	14,7	10,5
11	Austria	a	2,20	2,1	1,01	12,4	5,7
		b	2,30	2,1	1,10	11,5	5,7
12	Portugalia	a	3,10	1,7	1,03	25,2	15,2
		b	2,60	1,9	1,13	20,6	15,2
13	Finlandia	a	9,00	1,9	1,03	55,4	70,6
		b	10,40	1,9	1,50	84,0	70,6
14	Szwecja	a	2,40	1,6	1,04	7,3	4,8
		b	2,70	1,6	1,03	7,2	4,8
15	Wielka Brytania	a	5,90	3,7	1,00	24,6	12,2
		b	6,10	4,4	1,35	27,3	12,1
16	Czechy	a	4,50	2,7	1,06	2,7	1,5
		b	4,50	2,8	1,07	2,9	1,5
17	Cypr	a					
		b					
18	Estonia	a					
		b					
19	Litwa	a					
		b					
20	Łotwa	a					
		b					
21	Malta	a					
		b					
22	Polska	a	2,40	2,2	1,04	8,5	4,9
		b	1,90	2,2	1,08	9,0	4,9
23	Słowacja	a	3,80	2,7	1,07	4,7	1,8
		b	2,80	3,0	1,09	1,5	1,8
24	Słowenia	a					
		b					
25	Węgry	a	2,20	2,4	1,06	5,9	2,9
		b	5,60	2,4	1,14	5,9	2,9

a – rok 2000; b – rok 2001

Źródło: obliczenia własne na podstawie [1; 2; 9].

Kraje, w których zaobserwowano maksymalne i minimalne wartości przyjętych do analizy charakterystyk w roku 2000 i 2001, podano w tab. 6 i 7.

Tabela 6. Kraje o maksymalnych wartościach charakterystyk w latach 2000 i 2001

Charakterystyka		C e c h a				
		x_1	x_2	x_3	x_4	x_5
Współczynnik zmienności	a	Finlandia 120,0%	Słowacja 55,22%	Grecja 8,8%	Francja 141,73%	Grecja 110,48%
	b	Włochy 75,92%	Słowacja 60,68%	Finlandia 10,6%	Francja 142,325%	Grecja 110,48%
Rozstęp	a	Finlandia 9,3	Wielka Brytania 3,7	Słowacja 1,07	Francja 197,7	Włochy 75,6
	b	Finlandia 10,4	Wielka Brytania 4,4	Wielka Brytania 1,35	Francja 199,5	Włochy 75,6

a – rok 2000; b – rok 2001

Źródło: opracowanie własne.

Jak widać, największe zróżnicowanie regionalne występuje we Francji, Finlandii, we Włoszech i w Wielkiej Brytanii. Finlandia swoje największe zróżnicowanie regionalne wśród państw rozszerzonej Unii Europejskiej zaznaczyła zarówno w roku 2000, jak w 2001, co pokazują wartości współczynnika zmienności. Można sądzić, że na wartości te wpływ miała obecność regionu o najniższej stopie bezrobocia w skali wszystkich regionów unijnych. Francja charakteryzuje się w obu badanych momentach wyrazistymi skrajnościami w regionach ze względu na rozmiary wytwarzanego produktu krajowego brutto (współczynnik zmienności wynosił 141,7% w roku 2000 i 142,3% w roku 2001) oraz na liczbę ludności, a także bardzo dużym empirycznym obszarem zmienności stopy bezrobocia (27,8 % w roku 2000 i 28,5 % w roku 2001). Wielka Brytania z kolei charakteryzuje się największą różnicą między najbogatszym a najuboższym regionem identyfikowanym wartością PKB, przypadającą na jednego mieszkańca regionu, co pokazują wartości rozstępu tej cechy. Warto w tym miejscu przypomnieć, że Londyn jest najbogatszym regionem unijnym (ze względu na PKB/m), co przenosi się na rozpiętości regionalne Wielkiej Brytanii. Natomiast takie kraje, jak Słowacja i Grecja, wykazują odmienne tendencje w zakresie dysproporcji regionalnych. Grecja ma największe zróżnicowanie wśród krajów Unii Europejskiej w zakresie liczby ludności w regionach – mierzone współczynnikiem zmienności. Z kolei Słowacja wykazuje najwyższe zróżnicowanie regionalne w zakresie PKB/m oraz tempa przyrostu PKB/m, ale najniższe w zakresie PKB ogółem wytworzonego w regionie.

Kraje, których regionalne dysproporcje są relatywnie najmniejsze w UE, to Polska (ze względu na stopę bezrobocia), Irlandia (ze względu na stopę bezrobocia i PKB/m oraz tempo przyrostu PKB/regionalnego) i Czechy (ze względu na poten-

cjał demograficzny i ekonomiczny ilustrowany wytworzonym PKB ogółem w regionie). Trzeba jednak pamiętać, że Irlandia ma tylko dwa regiony NUTS-2, co w sposób istotny wpływa i na strukturalny wymiar przestrzeni regionalnej tego kraju, i na wartości miary zróżnicowania. Najmniejsze zróżnicowanie regionalne wykazały też – w zakresie tempa przyrostu PKB/m – Wielka Brytania i Szwecja.

Tabela 7. Kraje o minimalnych wartościach charakterystyk w latach 2000 i 2001

Charakterystyka		C e c h a				
		x_1	x_2	x_3	x_4	x_5
Współczynnik zmienności	a	Polska 23,4%	Grecja 15,85%	Wielka Brytania 0,23%	Czechy 42,16%	Czechy 14,93%
	b	Polska 17,67%	Grecja 17,37%	Szwecja 1,31%	Słowacja 19,76%	Czechy 14,93%
Rozstęp	a	Irlandia 1,51	Irlandia 1,5	Irlandia 1,0	Czechy 2,7	Czechy 1,5
	b	Irlandia 1,35	Irlandia 1,4	Irlandia 1,03	Słowacja 1,5	Czechy 1,5

a – rok 2000; b – rok 2001

Źródło: opracowanie własne.

Ocena zróżnicowania regionalnego wymaga uzupełnienia o informacje dotyczące maksymalnych i minimalnych wartości badanych cech. Taki zestaw pozwoli na ocenę wartościującą relacji między regionami, małe bowiem zróżnicowanie regionalne kraju przy niskich, w relacji do innych państw, wartościach badanych cech nie będzie z pewnością zjawiskiem korzystnym. Maksymalne i minimalne wartości pięciu cech przyjętych do badania podano w tab. 8.

Tabela 8. Kraje mające maksymalne i minimalne wartości cech w regionie

Charakterystyka		C e c h a				
		x_1	x_2	x_3	x_4	x_5
Maksimum	a	Francja 33,1	Wielka Brytania 54 568	Łotwa 111,6	Francja 393 660	Francja 10 979
	b	Francja 33,3	Wielka Brytania 61 316	Finlandia 131,0	Francja 425 069	–
Minimum	a	Finlandia 1,5	Polska 6019	Słowacja 97,75	Finlandia 810	Finlandia 9025
	b	Holandia 1,2	Polska 6758	Francja 87,3	Finlandia 858	–

a – rok 2000; b – rok 2001

Źródło: opracowanie własne.

Najniższa stopa bezrobocia wystąpiła w fińskim regionie Aland w roku 2000 i w regionie holenderskim Utrecht w roku 2001, najwyższa zaś – zarówno w roku 2000, jak i w roku 2001 – we francuskim regionie Reunion. Najbogatszy region Unii Europejskiej to angielski Inner London, najbiedniejszy zaś – województwo lubelskie w Polsce.

Największe tempo przyrostu PKB wystąpiło w fińskim regionie Eletae-Suomi, a najniższe w Gujanie (Francja). Ille de France wytwarza najwyższą wartość PKB ogółem, natomiast najniższą – fiński region Aland.

Największym potencjałem demograficznym charakteryzuje się region Ille de France (niemal 11 mln), najmniejszym zaś – fiński Aland, gdzie zamieszkuje ok. 25 tys. ludności.

3. Podsumowanie

Oceniając europejską przestrzeń regionalną na poziomie NUTS-2, należy podkreślić, że:

- regiony typu NUTS-2 są adresatem bardzo znacznego wsparcia finansowego budżetu UE, stąd analizy regionalne na tym szczeblu wzbogacają procesy poznawcze, analityczne i decyzyjne,
- państwa, które stanowią region NUTS-2, a więc: Dania, Cypr, Estonia, Litwa, Łotwa, Malta i Słowenia – nie podlegają ocenie zróżnicowania regionalnego na poziomie NUTS-2, stąd pełna porównywalność różnic regionalnych jest możliwa dopiero na szczeblu NUTS-3,
- wybór szczebla analizy regionalnej powinien zależeć m.in. od celu analizy,
- do państw o największym zróżnicowaniu regionalnym należą: Finlandia, Wielka Brytania, Słowacja, Francja, Grecja i Włochy,
- do państw o najmniejszym zróżnicowaniu regionalnym należą: Polska, Irlandia i Czechy,
- do państw o najbogatszych regionach należą: Wielka Brytania, Belgia, Luksemburg, Niemcy, Francja, Austria i Finlandia (por. [11; 12]),
- do państw o najbiedniejszych regionach należą: Polska, Łotwa, Węgry, Czechy, Słowacja i Estonia (por. [11; 12]).

Literatura

- [1] Behrens A., *Regional Gross Domestic Product in Candidate Countries 2000*, "Statistics in Focus", theme 1-2/2003.
- [2] Behrens A., *Regional Gross Domestic Product in the European Union 2000*, "Statistics in Focus", theme 1-2/2003.

- [3] Grosse T.G., *Przegląd koncepcji teoretycznych rozwoju regionalnego*, Europejski Instytut Rozwoju Regionalnego i Lokalnego UW, „Studia Regionalne i Lokalne” 2002, nr 1.
- [4] Luszniwicz A., Słaby T., *Statystyka stosowana*, PWE, Warszawa 1996.
- [5] Łyszkiewicz W., *Industrial Organization. Organizacja rynku i konkurencji*, WSHiFM, Warszawa 2000.
- [6] Obrębalski M., *Podział terytorialny krajów UE a cele i kryteria regionalnych funduszy rozwojowych*, [w:] *Gospodarka lokalna w teorii i praktyce*, Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu nr 807, AE, Wrocław 1999, s. 117-127.
- [7] Obrębalski M., *Klasyfikacje jednostek terytorialnych na potrzeby badań statystycznych*, [w:] *Metody oceny rozwoju regionalnego*, red. D. Strahl AE, Wrocław (w druku).
- [8] Pietrzyk I., *Polityka regionalna Unii Europejskiej i regiony w państwach członkowskich*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2000.
- [9] Sikström M., *GDP of the Candidate Countries 2002*, “Statistics in Focus”, theme 2-47/2003.
- [10] Strahl D., *Wykorzystanie wskaźnika Herfindalha-Hirschmana do oceny konkurencyjności regionów*, Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu (w druku).
- [11] Strahl D., *Miejsce Polski w regionalnej przestrzeni UE*. Referat na XXVI ogólnopolskim seminarium naukowym AE w Krakowie „Przestrzenno-czasowe modelowanie i prognozowanie zjawisk gospodarczych”, Zakopane, 20-23 kwietnia 2004 r.
- [12] Strahl D., *Zróżnicowanie przestrzeni regionalnej rozszerzonej Unii Europejskiej*. Referat wygłoszony na sesji plenarnej posiedzenia Komitetu Statystyki i Ekonometrii PAN, Katowice 30 czerwca 2004 r.

DIVERSIFICATION OF REGIONAL DEVELOPMENT AT NUTS-2 LEVEL IN THE EU COUNTRIES

Summary

The article presents an assessment of the level of diversification of regional development at NUTS-2 level in the 25 countries of enlarged Europe. The analysis covers 252 regions and takes into account five characteristics of regional development:

- regional unemployment rate in %,
- Gross Domestic Product per capita (GDP pc) in the region (*acc. to PPS - Purchasing Power Standard*),
- increase rate of regional GDP pc in the years 2001-2000,
- total GDP produced in the region (in millions of PPS),
- region’s population size.

The inner diversification of regions within the 25 European countries is described with two statistical measures:

- variance index, and
- variable range as a relationship between extreme values of a variable.